GRZEGORZ DOMAŃSKI

SPRAWOZDANIE Z BADAŃ OSADY Z OKRESU WPŁYWÓW RZYMSKICH W GROSZOWICACH, POW. OPOLE, W 1963 ROKU

W dniach od 29 lipca do 17 sierpnia 1963 roku przeprowadzono badania wykopaliskowe osady produkcyjnej z okresu wpływów rzymskich w Groszowicach, pow. Opole. Prace wykopaliskowe przeprowadził Zakład Archeologii Śląska IHKM PAN we Wrocławiu i Wojewódzki Konserwator Zabytków Archeologicznych na woj. opolskie[1].

Badania tegoroczne są kontynuacją prac przeprowadzonych przez Konserwatora Zabytków Archeologicznych na województwo wrocławskie i opolskie, Zakład Archeologii Polski IHKM PAN we Wrocławiu i Katedrę Archeologii Polski Uniwersytetu Wrocławskiego im. B. Bieruta w latach 1952—1957[2]. Podobnie jak w latach ubiegłych prace tegoroczne miały charakter ratowniczy. Celem ich było zabezpieczenie części osady niszczonej podczas wybierania piasku. Badano wschodnią część osady (najdalej na wschód wysuniętą zachowaną część) położoną na nie wyeksloatowanych kawałkach pola, przyległych od wschodu do pola Ob. Matuska oraz na polu tego ostatniego. W przeciwieństwie do lat ubiegłych badany odcinek nie zawierał obiektów związanych bezpośrednio z wytopem żelaza. O produkcji hutniczej świadczy duża ilość żużla znajdowana w warstwie ornej i nasypowej oraz w wypełniskach jam. Odkryto ogółem 15 różnej wielkości jam oraz wysypisko odpadków produkcyjnych (hałdę). Natrafiono na ślady 3 domów mieszkalnych lub warsztatów produkcyjnych (ta druga ewentualność wydaje się w tej chwili bardziej prawdopodobna), 3 jamy związane były niewątpliwie z produkcją hutniczą, być może mielerze? Funkcja pozostałych jam, z wyjątkiem jam po słupach przed opracowaniem całości materiału, jest trudna do określenia. Na większość obiektów natrafiono w profilu piaskowni, co nie zawsze pozwala na określenie ich pełnych wymiarów. Wymiary domów wahały się w granicach 4—2,80 m × 2,20 m (tylko przy jednym z domów możliwe było odczytanie obu wymiarów). Maksymalna głębokość jam wynosiła 62 cm, ale z zasady była zbliżona do 30—40 cm. Przy jamach domowych nie natrafiono na ślady słupów, co sugeruje istnienie tu budowli zrębowych (na zrąb budowane są studnie, odkryte w latach ubiegłych). Bardzo ciekawy jest kształt domniemanych mielerzy.

---

[1] Badaniami kierował mgr Grzegorz Domański. Przez krótki okres brali w nich udział studenci Uniwersytetu Wrocławskiego: Maria Zielińska, Jerzy Klichta i Tadeusz Szczurek. Wziął w nich także udział nauczyciel szkoły w Groszowicach, Paweł Barczyk, który pomagał także w organizacji prac.

[2] J. Kaźmierczyk, *Osada hutnicza w Groszowicach*, „Dawna Kultura", R. 1: 1954, nr 1, s. 31—32; J. Kaźmierczyk, *Badania archeologiczne na Opolszczyźnie*, „Kwart. Opolski", t. 1: 1955, nr 2, s. 77—79.

http://rcin.org.pl

Ryc. 1. Groszowice, pow. Opole. Krawędź piaskowni z widoczną jamą domu nr 1 przed rozpoczęciem badań

Fot G. Domański

Ryc. 2. Groszowice, pow. Opole. Górna płaszczyzna jamy domu nr 8

Fot. G. Domański

http://rcin.org.pl

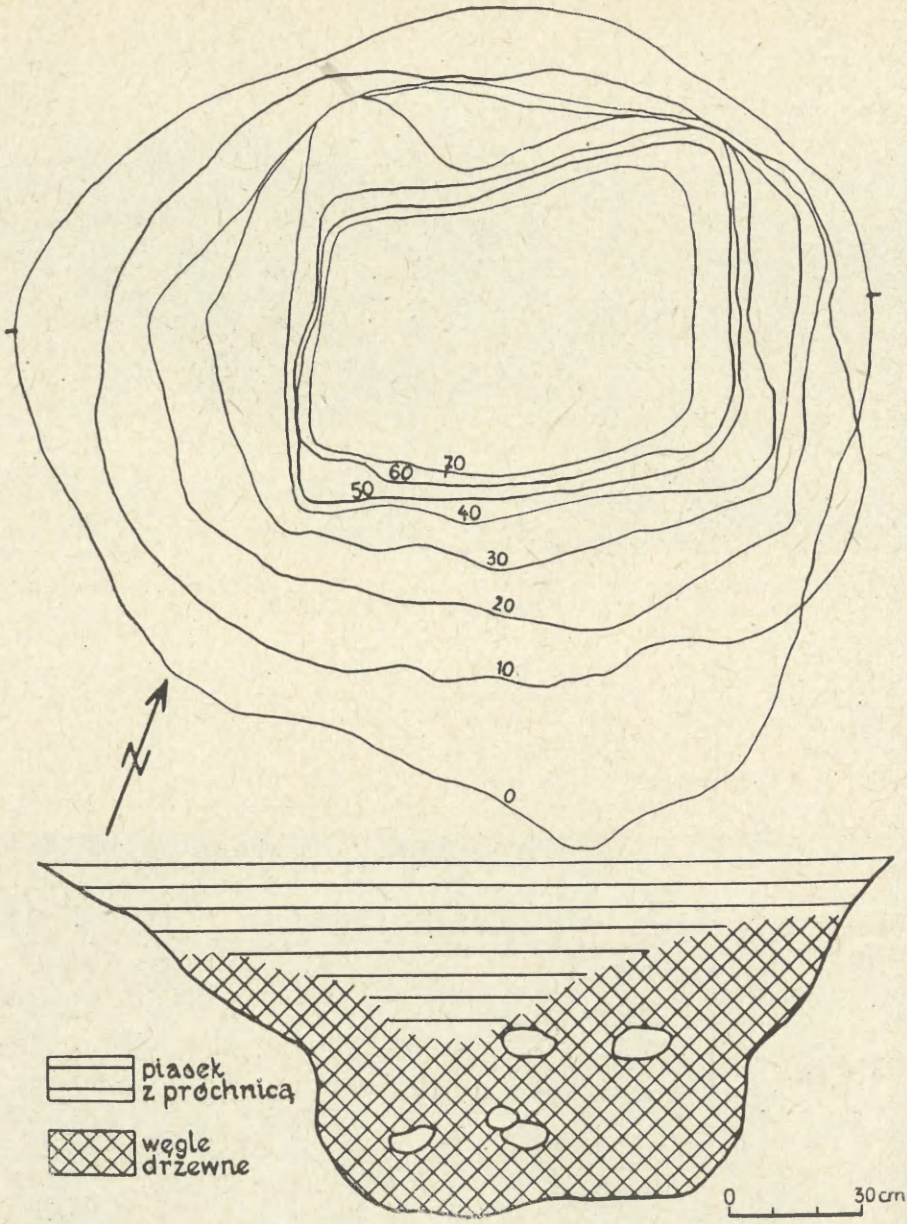

Ryc. 3. Groszowice, pow. Opole. Plan warstwicowy i profil mielerza nr 6
Rys. G. Domański

http://rcin.org.pl

Najlepiej z nich zachowany (nr 6) rysował się na powierzchni calca jako słabo zabarwiony owal, jednak już na głębokości 40 cm ma kształt prostokąta o wymiarach 1,05 × 0,90 m. Od tej głębokości ściany jamy są prawie pionowe. Dolna część wypełniska składa się z intensywnie czarnej warstwy piasku z dużą ilością węgli drzewnych (przemieszanych w proporcji prawie 1 : 1). W warstwie węgli drzewnych znaleziono kilka dużych kamieni noszących ślady ognia, jednak nie przepalonych.

W zachodniej części wykopu natrafiono na wysypisko odpadków z produkcji hutniczej. Wysypisko rysowało się już przed rozpoczęciem badań na płaskim polu, w postaci niewielkiego, płaskiego, okrągłego wzgórka. Przekopano tylko niewielką część hałdy, stwierdzając, że jej średnica wynosi około 25 m, a zachowana wysokość sięga 80 cm. Składa się ona z części dymarek, żużla i przepalonej gliny ze ścianek dymarek. Pod hałdą nie stwierdzono żadnych obiektów, wystąpił już piasek calcowy. Badania tegoroczne pozwoliły odkryć dalsze obiekty, związane z produkcją hutniczą, aczkolwiek nie z samym wytopem żelaza, co z kolei w powiązaniu z wynikami z lat ubiegłych pozwoli na stosunkowo pełne odtworzenie procesu produkcyjnego — wytopu żelaza. Osadę datujemy na IV/V wiek.

Zakład Archeologii Śląska
IHKM PAN we Wrocławiu

GRZEGORZ DOMAŃSKI

REPORT ON THE EXCAVATIONS OF A HABITATION SITE FROM THE PERIOD OF ROMAN INFLUENCES AT GROSZOWICE, DISTR. OPOLE IN 1963

The excavations carried out in the years 1952—1957 were continued this year. Though the portion of the habitation site, uncovered during excavations, did not yield smelting furnaces, yet the recovered objects are closely associates with the production of iron. Other discoveries included the remains of 3 buildings (workshops?), 2 charcoal piles and several pits of undetermined function. The production waste, like slag and remains of furnaces, was also examined.

http://rcin.org.pl